

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre . . .	8 frt — kr.
Negyedévre . . .	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre . . .	10 frt — kr.
Negyedévre . . .	2 frt 50 kr.
Aidélre postán szállítva:	
Egész évre . . .	12 frt — kr.
Negyedévre . . .	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, november 16.

A mócsai emberkinzók elitelve.

Több mint egy hétig tartott s az egész ország érdeklődésétől kísért tárgyalás után ma hozta meg az ítéletet a komáromi törvényszék a mócsai hirhedt emberkinzók felett.

A mindvégig érdekes tárgyalás során napfényre jöttek azok a hajmeresztő kinzások, amelyekkel az önmagukról megfélemedezett csendőrök gyötörték áldozataikat, a gyanuba keveredett embereket, hogy azoktól vallomásokot csikarjanak ki. A vallomások kicsikarása máskor is kinzással járt, habár kisebb mértékben, de ez esetben az tette súlyossá a dolgot, hogy a csendőröknek ez a brutális eljárása, mely homályt vet a magyar igazságszolgáltatásra, közigazgatási hatóságok, szolgabíró, megyei számvevő, községi jegyző és törvénybíró asszisztentiája mellett történt, sőt ezek adtak példát, utasítást és rendeletet a vallatások e hallatlan módjának végrehajtására.

Sokszor felmerült már a gyanu, hogy nem is annyira az igazság kiderítésének vágya vagy a hivatali túlbuzgóság vitte ezeket az embereket a kinzások alkalmazására, hanem a jutalomdíj, mely a tettes kézrekerítőjének van kilátásba helyezve.

Közönségesebb, csekély műveltségű embereknél elhiszük, hogy annak a né-

hány forintnyi jutalomdíjnak is nagy hatása van s arra bírja őket, hogy minden eszközt felhasználjanak céljuk elérésére.

De itt nem ilyenekről van szó. Szabó Kálmán szolgabíró, Molnár Gedeon megyei számvevő és Göbel László körjegyző intelligens, művelt embereknek tartották magukat, de meg a jutalomdíj ugyanis csak a csendőröknek szól.

Politikai és személyi motivumok játszottak főszerepet ebben a dologban. A politikai motivumok Sárközy Aurél főispánságához fűződnek. Sárközy typusa volt a Bánffy-korszak főispánjainak. Kortos mindenk előtt és mindenk felett. A hatalom eszközeit a kortespolitika szolgálatára fordította. Utolsó bravourja az ócsai választás volt. Nem csoda, hogy ez a politika sok ellenséget szerzett neki. Ezek felakarták ellene használni a mócsai esetet is, melyben a megyegyűlés ellene foglalt állást.

Személyi motivumok is bőven fordultak elő ennél az esetről. Göbel jegyzőt nagyon gyűlölték községében, de szolgabírójára s váltóírástól révén jóbarátja Szabó Kálmán megakartta menteni tartatallan positióját. Molnár Gedeon szintén a jegyző barátai közé tartozott. S mert a faluban mikor eltűnt a harmadfélezer forint a község kasszájából, azt hiesztelték a parasztok, hogy a pénzt a jegyző és a bíró lopták el, ezek a jóbarátok mindent elkövettek a jegyző megmenté-

sére, hogy elhárítsák róla a gyanut. Ezért rendezték az ázsiai műveltségre valló kinzásokat.

A törvényszék szigorú ítéletet mondott felettük. Elveszik méltó büntetésüket.

De mócsai állapotok másutt is vannak, ha nem is nyilvánulnak emberkinzásban. Jó lenne, ha másutt is értenének belőle és észrevennék legalább azt, hogy az új rendszerben még sem lehet mindent eltussolni.

Segédek — barátok.

Városunk krónikása ismét egy súlyos kimenetelű párbajt jegyzett fel, mely még ma, a párbaj harmadik napján is erősen foglalkoztatja a közvéleményt.

A párbajhősök és becsület monopolisták meglehetnek elégedve az eredménnyel, komolyan gondolkozó ember pedig sajnálattal fordul el az ilyen »becsületbeli« ügyektől.

A legutóbbi párbaj teljes diszkreczióval volt intézve s motivumai ma sincsenek teljesen felderítve.

Két fiatal ember állott szemben egymással. Védő kötelék nélkül, nehéz kardokkal végkimerülésig kellett küzdeniök, mert így határozta meg négy ember, az ő segédek, és eltúrte két orvos, az ő orvosai.

Hogy így nem közönséges párbaj lesz, az előre látható volt e feltételekből.

Irhatnánk jeremiádot az eset ötletéből s felhozhatnánk az összes argumentumokat, melyek a párbaj esztelenségét

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A tekintetes asszony.

Írta: S. B.

Nagyon sokat adott erre a titulusra. Szinte kigyultak fakó szemei, amikor meghallotta e két szót: tekintetes asszony.

Lelke mélyéből gyűlölte e haldokló század divatos szölamait és ha valaki véletlenül vagy haladva a divat után »Nagysád«-nak szólította, nagy szerénnyel jegyezte meg:

— Oh, nem érdemlem meg én ezt a nagy titulust. Elég nekem a tekintetes címzés is.

Pedig hát csak azért tiltakozott e divatos megszólítás ellen, mert kisebbnek találta azt, mint a tekintetes szót.

És mikor egy-egy levelet kapott, százszor is kezéhez kapta, ha izlése szerint volt címzve. Száraz, csontos ujjai reszkettek az örömtől, a mikor gyenge, színtelen szemei elé tartotta az ilyen borítékot. Százszor is elolvasta önmagának.

»Tekintetes özvegy Mager Mátyásné urnőnek Sákvrán«.

Különös asszony volt ez az özvegy Magerné. Őseiről nem tudott senki semmit. Csak annyit tudnak, hogy Magernének az első ura amolyan közönséges gazda-ember volt, akit Sákvrán is

csak parasztnak tituláznak. Még ma sem tudják bizonyosan, hogy mi okból, de bizony egy szép napon a faképnél hagyta. Magerné azt a szegény embert.

A rossz nyelvek ugyan azt mondják, hogy már akkor szerelmes volt ez az asszony a tekintetes cimbe és belátta, hogy az ökörszarva és a kapa mellett felnőtt férj oldalánál nem fogja ezt megtalálni.

Igy gondolt aztán arra, hogy ott hagyja azt a rongyos parasztot és keres magának olyan embert, aki mellett urnő, tekintetes asszony lehet.

És számítása beütött!

Amikor hivatalosan elválasztották első férjétől, nyomban megkérte egy szegény segédtanító, akinek már kezében volt kinevezése, mint Sákvrán nagyközség irnoka.

Ágról szakadt, szegény ember volt Mager Mátyás. Ha a telekkönyvvezető meg nem könyörül rajra és ki nem nevezeti maga mellé irnoknak, bizony talán éhen is hal.

No de így volt hivatal, volt biztos kenyér, ha mindjárt nem is jutott mellé kappan pecsenye.

Aztán lett cím is, ami leginkább vonzotta az elvált asszonyt Mager Mátyáshoz.

Meg is lett a lakodalom hamar. Az egyszerű, de nagyravágyó földműves asszonyból tekintetes asszony lett.

Olyan büszkén lépkedett Mager Mátyásné Sákvrán utcáin, hogy még a főszolgabíróné sem különben. Öltözködni nem igen öltözködött valami divatosan. Nem pedig először azért, mert nem értett hozzá; másodsor, mert abból a sovány 600 frtból nem igen tellett. Ő meg bizony nagyon keveset hozott a házhoz. Aztán amit hozott is, egy kis házikóba fektette az ura.

De jó is, hogy úgy tett szegény, mert legalább amikor egybekelésük után néhány évre bucsut mondott e czudar világnak, megmaradt az a kis viskó az asszonynak.

Mély gyászba öltözött Mager Mátyásné, amikor urát temették. Amugy tekintetes asszony módra huzta ki magát a temetés napjára.

Igaz, hogy hitelre ment minden még, csak az a gyászfátyol is, ami bánatos arcát takarta.

No de az mindegy; meg kellett adni mindazt, amit megkíván egy tekintetes ur temetésén a társadalom.

Szép temetése is volt a szegény irnoknak, igaz hogy az a kis viskó majdhogy le nem rogyott alatta; mert annak a terhőre ment ám minden . . .

Néhány hét múlva aztán azt gondolva özvegy Mager Mátyásné, hogy miért ne tenne ő is úgy mint a patikárusné, vagy a főszolgabíróné avagy más nagyobb hivatalnokné, kik majd minden héten adnak uzsonnákat, zsurokat.

bizonyítják, de nem erről akarunk most szólni, hanem a segéd urakhoz volna pár szavunk, kik nélkül párbaj nem történhetik és az orvosokhoz, kik ilyen esetben valaha működni fognak.

Könnyelműség, bor, kártya és más eféle dologból születik a legtöbb lovagias ügy, sokszor pedig krakélerkedés hajt belé.

Odáig még nem jutottunk, hogy elvi meggyőződésére hivatkozva elég bátor volna valaki a párbaj ostoba eldöntésén túl tenni magát. Társadalmi felfogás szerint tehát párbajt fog vivni.

Segédekét szólít fel, hogy intézzék el ügyét ellenfelével, az is segédekét hív fel s ettől fogva ennek a négy higgadt, az ügyben éppen nem érdekelt férfiak kezébe van letéve a két ellenfél élete, testi épisége. Ezek a segédek rendszeren jó barátjai is felüknek.

Miért ne lehetne azt becsületbeli kérdéssé tenni, hogy súlyos, pláne halálos eshetőségű párbajnál nem vállalnak el közreműködést. Elvégre ez a minimum, amit józan emberektől, barátoktól ellehet várni. Ez által már nagy lépést tennénk a párbaj kiirtására. Ha pedig a segédek igen udvariasak volnának a más bőrére, ne egyezzenek belé az orvosok az ilyen párbajba. Hagyják ott a feleket s így tegyék lehetetlenné a mérsárlást. Ez állásukból folyó kötelesség.

Elvégre is egy emberélet nem játékszer. Istennek, ki adta, a társadalomnak, mely igényeket tűz hozzá, a családnak, melyből származott, felelős az aki veszélyeztet egy életet, vagy engedi veszélynek kitenni. Ez nem frázis, mint a modern lovagiasság szabályai.

És ha segédek és orvosok nem törődnek emberi kötelességükkel Isten és emberekkel szemben való felelősségükkel, vegye hőköt alá a tisztességes társadalom őket és értesse meg velük, hogy aki semmibe meri venni a tisztességes társadalom követelését, azt kidobja magából a tisztességes társadalom.

A kvóta 34.6%.

Budapesti tudósítónk jelentése szerint a két kormány a tegnapi tanácsban megállapított nemcsak a kvóta arányára, hanem az egész eljárásra nézve, melyet a két kormány a kvóta megállapítása körül követni fog. Eszerint:

A két kormány teljesen tisztában van azzal, hogy a két kvóta küldöttség között megállapodás nem fog létrejönni. A mint tehát a küldöttségek szétmennek, a két kormány rögtön benyújtja azonos javaslatát a magyar és osztrák parlamentnek.

E közösen megállapított javaslat szerint a Magyarország terhére levonandó 2 százalékos precípium megszüntetik és a kvóta arány egységesen Magyarország terhére 34.6 százalékban, Ausztria terhére 65.4 százalékban állapítatik meg.

Ez a javaslat Magyarországra nézve az eddigi 30, illetve a precípium betudásával 31.4 százalékos kvótával szemben 32 százalékos emelést jelent.

Am azzal is tisztában van a két kormány, hogy ezt a javaslatot nem lehet a kellő időben a parlamentekkel elfogadtatni. Már a magyar parlamentben is nehezen fog menni, de az osztrák parlamentben egyszerűen lehetetlen lesz ezt a javaslatot elfogadtatni, pláne záros határidő alatt.

Tehát a kvóta végre is királyi döntéssel fog megállapítani. A király a 34.6 százalékos kvóta mellett fog dönteni, illetőleg minthogy ez a döntés a 2 százalékos precípiumra vonatkozó törvényt nem érinteti, a király által eldönthető kvóta arány 33.3: 66.7 százalék lesz, a mi megfelel a nagy 34.6 százalékos kvótának.

Am az sem lehetetlen, hogy a király Magyarországra nézve még ennél is magasabb kvóta mellett fog dönteni. A király a tegnapi tanácskozások alatt többször emlegette a 34.9, sőt a 35 százalékos kvótát. Ismeretes ugyanis, hogy a királynak az az álláspontja, hogy azért a pénzügyi előnyért, mely Magyarországnak az átutalási eljárással jutott, Ausztriának teljes rekompenzációt kell adni a felemelt kvóta alakjában. Ezért óhajtja az uralkodó Magyarország kvótáját 35 százalékban megállapítani.

Az átutalási eljárásra vonatkozólag ugyanis Ausztriában még nem adták ki a 14. paragra-

fus alapján a császári rendeletet, hanem ez a megállapodás törvényjavaslat alakjában az osztrák Reichsrath előtt fekszik. Minthogy azonban nincs kilátás rá, hogy ezt a javaslatot a Reichsrath az év végéig elintézzé: az uralkodónak végre is ki kell bocsátani a 14. paragrafus alapján a rendeletet. Ezt azonban csak úgy hajlandó megtenni, ha ezzel egyidejűleg felemelheti a magyar kvótát annyira, hogy ezáltal Ausztriának teljes rekompenzáció jusson.

Ratiu újra zászlót bont.

A jassii »román nemzeti diák szövetség« már régebben választotta meg dr. Ratiut diszelnökének második helyre. A megválasztásról való értesítés azonban Ratiut nem találta otthon s így csak most vehetett e kitüntetéséről tudomást; melyért sietett is azonnal a diák szövetség elnökének, Braescu Vazulnak köszönő levelet küldeni, melyet aztán a radikális romániai lapok sorra közöltek. Mindez említésre méltó sem volna, ha az említett levél írójának jelen politikai hitvallását nem tükröztetné hűen vissza és ha nem vetne világot Ratiu politikai multjában való összeköttetései. De mivel e levél ép a két szempontból fontos, érdekesnek tartjuk azt — a szobeni »Tribuna« tegnapi száma után — szösz szerint való fordításban olvasóinkkal is megismertetni. Maga a levél ekkép hangzik:

Tisztelt uram!

Bocsánat, hogy oly későn felelek uraságodnak f. é. július 3-án hozzám intézett becses soraira, megérkezésekor azonban nem voltam itthon. Fogadják forró köszönetemet uraságtok társulatának második tiszteletbeli elnökévé való proklamálásomért. A mi uraságtok óhajának kifejezését illeti, »A nemzetért folyó harcokban való régi testvéri egyesülést« illetőleg, a legnagyobb sajnálattal kénytelenítettem önöket tudósítani, miszerint azok a kevesek, akik ma az egyesülés és szolidaritás ellen működnek, nem állanak immár többé a nemzet szolgálatában: ők meghajtották a zászlót az ellenség előtt — miként erről az utóbbi időben meggyőződhetek önök — és ekként szégyent hoztak nemzeti ügyünkre — de utóléri majd őket a megérdemelt büntetés.

Hiszen ő is tekintetes asszony talán, vagy mi? Igaz, hogy azok a hölgyek kihagyták őtet mindig a játékból, nem vettek róla tudomást soha, no de ez nem változtat a dolgon semmit.

És elhatározta, hogy rendez ő is zsurokat, természetesen azokat is a kis ház terhére.

Tudnivaló, hogy az ilyen petya uszonákra akadnak a legkönnyebben emberek és így nem nagy nehézségbe került az özvegynek sem ezekre a zsurokra összeszedni a község szegényebb intelligenciáját.

Természetesen itt sem hiányzott az elmaradhatatlan fűszer: a pletyka. Sőt még nagyobb mértékben uralta itt a teret, mint bármely szalonban. De ezen nem is lehet csodálkozni, mert özvegy Mager Mátyásné amugy is híres volt arról, hogy nagy előszeretettel kultiválja a pletykát. A legnagyobb szenvedéllyel foglalkozott mások bajával és mindenkit a sárba igyekezett rántani.

Ezért aztán nagyon sokan a »tekintetes asszony« titulus helyett »becsület-rablónak« nevezték az irnok özvegyét és ugyancsak elkerülték még a háza tájékát is.

Az a néhány végzett földesurné, meg ki-kopott hivatalnokné csak el-el járogatott Mager Mátyásnéhoz gyakran.

Igaz, hogy a nóta csak a szerelemre mondja, hogy vége szokott lenni, no de én

meg azt mondom, hogy egy szép napon vége lett az özvegy tekintetes asszony uszonáinak is.

Hiába a kis házikó nem bírta tovább. Minden téglája nyakig volt már adósággal és annyi bocsülete se volt, mint a legutolsó cigányviskónak. Nem adtak biz arra már egy rongyos forintot sem.

Ilyen körülmények között aztán nem csoda, hogy félbenmaradtak a zsurok, mert hát az a néhány garas, amit nyugdíjképpen kapott, még kenyérré se volt elég.

Azt már mondanom sem kell, hogy e szomorú állapotokból kifolyólag az a néhány intelligens hölgy se találta meg többé a tekintetes asszony ajtaját, akik igen lelkesülten játszották a barátnői szerepet a terített asztalok mellett . . .

Olyan elhagyott, szánandó alakja lett a községnek ez a tekintetes asszony!

Egynehány intelligens leány csupa könyörületből és még valamiért fel-fel keresték özvegy Mager Mátyásné. Ugyanis a tekintetes asszony remekül értett a pletykához. Nem volt a faluban olyan becsületes, rendes személy, akiről ő ne tudott volna valami rosszat.

Egy alkalomkor, amikor egy szerencsétlen esés következtében egy oldalbordája eltört és feküdni volt kénytelen, ezek a jószívű leányok egymásnak adták az ajtót. Természetesen egyik-sem ment üres kézzel.

— Köszönöm, édesem, — mondogatta, — tedd a szekrényre. Ami ott van dobd ki a kutyának, mert annak való csak. Juliska hozta. No komisz gazdasszony az a Juliska, szerencsétlen ember lesz aki elveszi.

Aztán ha egy fél óra múlva egy másik leány hozott valamit, ugyanazt mondta az előbbiről, vagy még különbeket.

Szóval rendkívüli módon szeretett másokat a sárba rángatni ez a tekintetes asszony. Csinált is annyi kellemetlenséget, hogy már undorral kezdtek elfordulni tőle a jószívű, szép leányok is.

Egy napon aztán magára maradt teljesen. Nem nyitott rá ajtót senki és így tekintetes özvegy Mager Mátyásné a nagy nyomoruság és rossz természete következtében sülyedt lefelé fokról-fokra . . .

. . . Nyomoruságosan elzüllött koldus asszony lett a tekintetes asszonyból.

Mindennap egy másik hivatalnok ajtaja előtt állott meg, amikor delet harangoztak.

A konyhában lévő cseléd gunyosan mondta ilyenkor.

— Azonnal tekintetes asszony, csak be talállok előbb.

A koldusasszonynak megcsillantak fakó szemei a tekintetes szóra és némi büszkeséggel mondogatta magában:

— Lám, lám, az uri asszony csak uri asszony marad, ha koldus is . . .

Arról azonban biztosíthatom önöket, hogy minden igyekezetemet az összes jó elemeknek a nemzeti zászló alá való egybegyűjtésére fordítandom és folytatni fogjuk a jogos harcot a teljes kifejlesztésig.

Uraságod tisztelője vagyok

Dr. Ratiu.

Az új földesur.

A jankafalvai siremlék ügyében dr. Szabó József budapesti ügyvéd, a jankafalvi Szeremley-birtok új tulajdonosának helyettesétől Budapestről nyilatkozatot vettünk, melyet a tárgyilagossáig érdeklében adunk a következőkben:

Igaz, hogy Szabó József dr. a Szeremley Sándor emlékkövét el akarta adni, de az előzmények ezt az elhatározását meg magyarázzák.

A birtok új tulajdonosa többször felszólította írásban is Szeremley Sándornét, hogy az emlékkövet vitesse el a birtokról, de Szeremleyné nem is válaszolt a felszólításokra. Dr. Szabó nem akarta az özvegy kegyeletes érzését bántani s ezért határozottan kijelentette, hogy a sírhelyet ápolgatni fogja, virágokkal ékesíti, de tőle ne kívánják, hogy ezt a kis temetőt a birtokán hagyja. Mikor már Szabó dr. minden kérése haszталannak bizonyult: még akkor sem akart a saját elhatározásából intézkedni, bár a törvény megadta neki ehhez a jogot.

Az új tulajdonos az illetékes közigazgatási hatósághoz fordult azzal a kérelemmel, hogy kötelezze Szeremleynét a siremlék elvitetésére s az esetben, ha az özvegy a hatósági rendelkezésnek sem tenne eleget, adjon felhatalmazást a siremlék eltávolítására. Hogy a kegyeletet mennyire nem tartotta dr. Szabó József ebben a kérdésben mellékes momentumnak, bizonyítja annak a kérvénynek a hangja és tartalma, amelyet ebben a tárgyban a főszolgabíróhoz intézett. Álljon itt ebből a kérvényből a következő passzus:

»A nélkül, hogy a kegyelet nemes érzését legtávolabbról is bántani akarnám, már több alkalommal ezt a határozott kívánságomat nyilvánítottam özv. Szeremley Sándorné előtt, hogy a sirt övező kerítést távolítsa el az én tulajdonomat képező területről.«

Annyira beletörődött már özvegy Mager Mátyásné ebbe az életbe, hogy nagyon.

Azok a jószívű hivatalnokok is megszokták már a koldus tekintetes asszonyt.

Egy reggelen mégis csodálatos dolog történt. Haiva találták Mager Mátyásné a szoba közepén, egy zsák krumpli mellett.

Egy nagy kés, amivel a nyakát metszette el és két cédula volt még mellette.

Az egyik levelen ez állott:

»Tekintetes asszony!

Azért vált el tőlem, mert közönséges paraszt vagyok. Jól van, kaptam magamhoz való asszonyt, akivel egyetértőleg küldünk a tekintetes asszonynak egy zsák krumplit.

Tiszteli az a

Paraszt és felesége.

A másik levelet az a szerencsétlen asszony írta. Rövid volt az is nagyon:

»Mindenben belenyugodtam, de hogy egy paraszt nyújtson nekem könyöradományt: nekem, egy tekintetes asszonynak, azt nem élhetem túl egy percig sem. Bucsut mond az intelligenciának, ahova tartozott

tekintetes özvegy Mager Mátyásné.«

A község aztán eltemettette a tekintetes asszonyt, de bizony nem volt jelen a temetésen az intelligencia, ahova ő is számította magát.

»Bizonyára magyaráznom is fölösleges, finom érzésű ember előtt nyilvánvaló, hogy ez a kis temető itt, távol csöndes helyiségtől, egészen az élet közepette: elviselhetetlen.«

»A rideg törvényektől eltekintve, engem a kegyelet és humanizmus törvényei vezértek, amikor kívánságom mellett közöltem Szeremleynével, hogy férje nyugvó helye nem marad jeltelenül: én a sír fölé virágágyat csináltatok.« stb.

A kérvényre a főszolgabírótól ez a végzés érkezett:

A székelyhídi járás főszolgabírójától.

1565—1899.

Dr. Szabó József budapesti ügyvéd, jankafalvai földbirtokos kérelme, melyben birtokelődjét özv. Szeremley Sándornét határozatilag kötelezni kéri arra, hogy a birtokhoz tartozó lakóház mellett levő sírkövet és kerítést eltávolítsa.

Végzés.

A kérelem elutasítottatik.

Indokok.

Kérvényező a hatósághoz intézett beadványa szerint a birtokot, melyen a sérelmes sírkő és kerítés van — árverésen megvette s így annak jogos tulajdonosa.

Saját tulajdonában, amennyiben esetleg bekebelezett szorgalommal korlátozva nincs — szabadon rendelkezhetik, a sírkövet és kerítést is eltávolíthatja s így az eltávolításnak hatósági határozattal való kimondása teljesen indokolatlan.

Székelyhid, 1899. április 19.

Kovácsnay,
főszolgabíró.

Ezek után az új földesur ismét felszólította még Szeremleynét az emlékkő elvitelésére s midőn az újabb kérdésnek sem lett foganatja és a hatóság sem tartotta indokoltnak a beavatkozást: nyilvánvaló, hogy Szabó dr. kénytelen volt a maga elhatározásából intézkedni.

Egyebekben pedig dr. Szabó József készséggel lemond az emlékkő eladásáról, ha valaki kötelezőleg kijelenti, hogy a sírkövet igazi helyén: a temetőben felállíttatja.

A sírhantot pedig — úgy értesítenek — senki sem fogja elsimitani. Minden tavasszal ki fognak azon nyilani a gondozó kegyelet illatos virágai.

A transzváli háború.

London, nov. 16. A Reuter-ügynökségnek jelentik e hó 3-iki kelettel Tuliból: Geyun százados jelentése szerint a búrok táborában rendkívül mozgalmas az élet. A telefondrótokat e hó 2-án elvágta. Egy rekognoszkáló csapat messziről erős lövöldözést hallott és azután visszatért Speckley ezredes táborába, a melyre az előnyomuló ellenség délben erősen lövöldözött. Senki sem sebesült meg, de a lovak és öszvérek mind eliramodtak. búrok haderejét 400 főre becsülték. Egy másik angol csapatot bekerítették a búrok, de a csapat elkeseredett harc után visszajött Tuliba. Egy tiszt és öt közkatona eltűnt.

Ugyanennek az ügynökségnek jelentik Bulwayoból 3-iki kelettel: Egy páncélosvonat előre hatolt Muhudieig, a hol a folyó hidját megromlaltta találta. A bázutók rendőrségének kémei azt jelentik, hogy egy búrcsapat rabolt, fosztogatott, elvágta a telefondrótot és azután Tekvaniba (?) ment, hogy kocsikat hozzon az elrabolt tárgyak elszállítására.

London, nov. 16. Az angol csapatok szállítása háború színterére egyre

folyik. Péntek óta 16810 angol katona érkezett a Fokvárosba s ezek közül mintegy 8031 főnyi hadtest Durbanba küldetett.

Az amerikai lapoknak jelentik Durbanból, hogy az ostromlott Ladysmith köré egyre közelebb húzódik a körgyűrű.

London, nov. 16. A Times of Natal egy Laurencó Marquezban kelt táviratot közöl, mely szerint Joubert tábornok egy kilenczedikén vívott ütközetben elesett.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél-1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Nov. 18. A Biharmegyei és Nagyváradi Nőegylet Erzsébet ünnepe.

Nov. 22. Sajtópör.

Nov. 25. Estély a tanítókörben.

Decz. 6. Esküdtzéki tárgyalás.

* Emlékünnepély a királynéért. Boldog emlékü, feledhetlen Erzsébet királyné névünnepe a »Biharmegyei és Nagyváradi Nőegylet« gyászünnepélyel üli meg szombaton. Dél előtt 10 órakor a barátok templomában gyászmise lesz s 11 órakor pedig a nőegylet által fenn tartott »Erzsébet« leányárvaházban emlékünnepélyt tartanak. Az ünnepélyre a Nőegylet elnöksége a következő sorokban hívja meg a közönséget:

Fölkérem a biharmegyei és nagyváradi nőegylet választmányát és tagjait, valamint városunk t. cz. közönségét, miszerint feledhetlen Erzsébet királyné lelkiüdvéért tartandó gyász-isteniszteletre az olasz-i róm. kath. plébániai templomban f. hó 18-án dél előtt 10 órakor megjelenni, valamint ezt követőleg 11 órakor az »Erzsébet leányárvaház«-ban tartandó emlékünnepélyen az »Erzsébet királyné-ágyalap« betöltése alkalmából résztvenni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1899. november hó 16-án.

Özv. báró Gerliczy Féliáné,
elnöknő.

Dr. Bulyovszky József polgármester a gyászünnepélyre vonatkozólag a következő felhívást bocsátotta ki:

»Biharmegyei és Nagyváradi Nőegylet« boldog emlékezetű Erzsébet királyné lelkiüdvéért folyó hó 18-án (szombaton) dél előtt 10 órakor az olasz-i róm. kath. plébániai templomban gyászisteniszteletet, ennek utána pedig 11 órakor az »Erzsébet« leányárvaházban emlékünnepélyt tart. Emez ünnepélyekre a város közönsége is meghívotván, fölkérem a bizottsági tag urakat, hogy azok minél nagyobb számmal résztvenni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1899. november hó 16-án.

Dr. Bulyovszky József,
polgármester.

* Kanonoki installáció. A székesegyház áhitatra gerjesztő iveri alatt ünnepélyes aktus fog végbe menni folyó hó 21-én, azaz kedden dél előtt a 9 órai mise után. Ekkor fog ugyanis ünnepélyesen beiktatni Winkler József v. püspök a nagypréposti méltóságba és a három ujonnan kinevezett kanonok: Kucsovsky Lajos, Grócz Béla és dr. Steinberger Ferencz. Az ünnepélyes aktus a kir. kinevezés és püspöki megerősítés felolvasásával kezdődik, ez után a beiktatást teljesítő kanonok beszédet intéz hozzájuk s végül az új kanonokok nevében a legidősebb mond köszönetet.

* **A városi színház építése.** A színház építésére felügyelő bizottság ma pénteken, nov. hó 17-én ülést tart, a melyben a színháztervező Helmer és Fellner czég egyik tagja is részt vesz. A gyűlésen tárgyalásra kerülnek a festési és aranyozási munkák, továbbá a belső szobrász munkák, a vízvezetési és csatornázási munkák elbírálása, illetve kiadása, melyek tudvalevőleg Fellner és Helmer műépítészekhez véleményezés végett felterjesztettek. A jelenlevő műépítész személyesen adja meg erre vonatkozó véleményét és ez lesz döntő arra nézve, hogy kinek adassanak ki a szóban forgó munkák. Tárgyalás alá kerülnek továbbá a villany-világítás berendezés munkákra vonatkozó pályázati feltételek, melyek a mérnöki hivatal által már elkészítették, hogy erre is a pályázat kiírható legyen. Elbírálás alá jön továbbá a villámhárító készülék mikénti felszerelése. Ezuttal megvizsgálja a műépítész művezető az eddig teljesített munkákat, valamint a jelenleg felállítás alatt álló vasfedél szerkezetet is.

* **Estély a tanítókörben.** Nov. 25-én este 6 órakor kedélyes estélyt rendez a tanító kör. A program pontok igen érdekesek, de még teljesen nincsenek megállapítva. Személyi Kálmáné urnő akkor felolvasást is tart.

* **Molnár Árpád kiállítása.** A mint lapunk tegnapi számában megírtuk Molnár Árpád fővárosi festőművész színpadi díszleteinek vázlatát kiállítja. A kiállítás f. hó 18. és 19-én a Kereskedelmi Csarnok dísztermében lesz s e napokon d. e. 10 órától délután 2-ig tekinthető meg. A kiállítók a következő meghívót küldték szét:

Meghívás.

Folyó hó 18. és 19-én d. e. 10 órától délután 2-ig a helybeli Kereskedelmi Csarnok dísztermében egy színházi előfüggöny s vagy 200 más díszlet vázlatát állítottuk ki, hogy e város közönségét — részt akarván venni e díszletek megfestésére kiírandó pályázaton — meggyőzzük arról, hogy e művészi feladat megoldására megbízatásunk esetén képesek vagyunk. Igen lekötölné ezért Nagyságod, ha e kiállításunkat megjelenésével megtisztelni kegyeskednék.

Tisztelettel

Molnár, Trill, és Burghardt.

* **Dr. Torma Zsófia halála.** Szászvárosból táviratozzák, hogy dr. Torma Zsófia ott tegnap szívizélhűdés következtében ötvenkilenc esztendőskorában meghalt. Igaz gyászát jelenti ez a magyar tudománynak. Torma Zsófia nő létere is mélyen járó elme volt. Munkáit széleskörű tudás és erős önállóság jellemezte, oly tulajdonságok, a melyekkel kevés nőiőr dicsekedhetik. Már születésnél fogva az archeológiai szakmára volt praedesztinálva. Apja, Torma József, miközben a közpályán működött, miközben gazdálkodott, archeológiával is buzgón foglalkozott és Csicsó-Keresztur vidéken gyakran magával vitte gyermekeit, Károlyt és Zsófiát régészeti kutatásaira. Csakugyan Károlyból is, Zsófiából is világhírű archaeológusok lettek. Torma Károly a budapesti egyetem régészettanára lett, Torma Zsófia pedig talán még a bátyján is túltett. Széles Európában jóhangzásu nevet vivott ki magának. Nem kisebb emberek, mint Schliemann, Sayce nyilvánították elismerésüket, Goos Oszkár meg könyvet írt kutatásairól. A berlini archeológiai társaság tagjává választotta. Virchow, a világ legelső antropológusa, mikor a Honterusz-szobor leleplezésekor nálunk járt, meglátogatta Torma Zsófiát és megcsodálta archeológiai gyűjteményét. Most, hogy Torma Zsófia meghalt, figyelmébe ajánljuk a kormánynak ezt a maga nemében páratlan muzeumot. Hosszas kutatás gazdag eredménye, a melynek a Nemzeti Muzeumban van méltó helye. Néhány hónappal ezelőtt *Régi magyar műemlékek* című hatalmas munkájának megjelenése után Torma Zsófiát *diszduk-*

torává promoteálta a kolozsvári tudományegyetem, a mihez a király is hozzájárult. Torma Zsófia volt az első magyar tiszteletbeli doktor és doktorné avatása alkalmából a »Leipziger Illustrierte Zeitung« is közölte életrajzát, hozta az arczképét és méltatta kiváló érdemeit. Nem soká élvezhette az őt ért szép kitüntetést, ma váratlanul elszólitotta a halál. Életrajzi adataiból a következőket adjuk: Torma Zsófia Csicsó-Keresztur szül. 1840-ben, Szászvárosban telepedvén meg, Hunyadvármegye csigaletelepeit kezdte tanulmányozni. Majd 1875-ben a Budapestre összehívott ősebertani kongresszus alkalmával Rómer Flóris felhívása következtében a közeli Tordos őstelepét kezdte ásni, hol meglepő fölfedezésekre jutott. Szerencsés kezdeményezését Déva közelében a jelzett völgyön, Nádor-Válya, Nándor és főleg a mandori barlang őstelepeivel folytatta s csakhamar a külföldön is feltűnést keltettek leletei, úgy, hogy Fraas Oszkár Lindenschmidt, az oxfordi Sayce, majd Schliemann Trója ásatója, nyilváníták elismerésüket. Itthon Téglás Gábor külön füzetet írt leleteiről. (V. ö. A kőkorszaki ember nyomai Hunyad vármegyében; dévai főreáliskola értesítője 1876—77. Goos Károly Bericht über die Sammlung des Vereins S. T., Archiv des Vereins für Landeskunde Siebenbürgens.) 1876. leleteinek gazdagodásával külföldi tanulmányutakat tett, részt véve kétszer is a német antropológusok gyűlésein, a hol a legkiválóbb szakemberekkel beszélte meg főleg a szimbolikus képzőművészi fazekaskészítmények jelentőségét. Első fölolvásait az erdélyi muzeum-egyesület, majd az 1881-ben Déván létesített hunyadvármegyei történelmi és régészeti társulat gyűlésein tartotta s e két társulat évkönyveit gazdagította értekezéseivel. A mandori barlangesoport, neolitikori őstelepek Hunyad vármegyében. Legutóbb Lipcsében önálló kötetben adta ki a birtokában levő több száz szimbolikus ősemlekek keleti vonatkozásait.

* **Szerencsés szám.** A szerencse csödtől jár Nagyváradra, az osztálysorsjáték révén. Csak pár héttel ezelőtt nyerték meg Nagyváradon a Kiss Dávid üzletében vásárolt 56,195. számú osztálysorsjeggyel a 400,000 koronás főnyereményt s a véletlen játéka, hogy a tegnapi húzáson a 10,000 koronás főnyereményt ugyancsak az 56,195. számú sorsjegy nyerte, a melyet szintén Kiss Dávid adott el. A nyeremény felét egyik helybeli jómodu ügyvéd, egy negyedét, ezer forintot pedig özv. Kazinczyné posta-távirda kezelő nyerte. Így különösen az egy negyedrészes nyeremény jó helyre esett.

* **Az adókötelesek összeírása.** A nagyméltóságú m. kir. pénzügyminiszteriumnak f. évi szeptember hó 26-án 82688—899. szám alatt kelt körrendeletével az állami adók 1900. évi kivetésére vonatkozó előmunkálatok, illetve az adókötelesek és adótárgyak összeírása elrendeltetvén: ezen összeírás Nagyvárad-Olaszi-, Ujváros-, Külváros-, Váralja-, Velenceze- és Csillagváros részében a városi adóhivatal kebeléből kiküldöttek által f. évi november hó 20-ik napján fog megkezdetni. Ebből folyólag felhívatik Nagyvárad város összes adózó közönsége: miszerint az adókiivetéshez szükséges adatok helyes és lelkiismeretes bemondása által a folyamatba teendő előmunkálatok gyors és alapos befejeztetését elősegíteni s az összeírók által hozzájuk intézendő kérdésekre a kellő felvilágosítást megadni sziveskedjék, anynyival is inkább, mivel azok, kik netalán valótlan bemondással a kiküldött összeírókat félrevezetik, vagy munkájukban hátráltatják, az 1883. évi XLIV. t.-cz. 101. §. b) pontja értelmében 50 forintig terjedhető pénzbírsággal fognak büntettetni. Nagyvárad, 1899. évi november hó 10. Városi adóhivatal.

* **Pályázat helyett megbízás.** A színház összes berendezését közelebb már teljesen biztosítani fogja a város, hogy a záros határidőre minden elkészüljön. A színháznál szükséges kárpitos munkák készítésére s szőnyegek, egyéb rendezések szállítására vonatkozólag a Kunz József és társa czég tegnap beadványt intézett Nagyvárad városához, amelyben hivatkozik arra,

hogy igen fontos a színházra nézve, miszerint a kárpitos munkák teljesen szakértő és megbízható czég által készíttessék, továbbá a tervező czég által felvett árak, a többi munkáknál tapasztaltak szerint, oly reális, hogy abból a vállalkozók alig engednek. Ezen okokból kéri, hogy a kárpitos munkák készítésével és a szőnyegek szállításával a Kunz-czéget bízzák meg s velük ezekre nézve külön egyezmény kötendő.

* **Tömeges járványbetegülések.** Az abnormal, hideg nedves időjárás folytán nagy mérvben felléptek a járványos betegségek, különösen a gyermekek között. Szerencsére azonban a fertőző betegségek nem öltöttek eddig veszélyes jelleget s enyhe lefolyásuk, alig néhány halálozással. Különösen a vörheny okoz sok megbetegülést. November hó első felében, 1-őtől 15-ikéig Nagyvárad város területén vörheny 32, roncsló toroklob 12, kanyaró 7, hasi-hagymáz 11 esetben fordult elő. Roncsló toroklobban 2, hasi-hagymázban 2 beteg halt el, a többi fertőző betegségek nem okoztak halált.

* **Ki seperje a kaszárnyák kéményeit?** A kaszárnyák építése folytán a Külváros mellett egész új városrész keletkezett s azon kérdés, hogy kinek a körébe tartozik a kaszárnyák kéményeinek seprése, most hivatalos eldöntés alatt áll. Nozáký Rudolf kéményseprő, a kinek körzetébe a Külváros tartozik, azt vitatja, hogy az új kaszárnyák a Külvároshoz tartoznak s különben is a kaszárnyák helyén régebben volt épület is a Külvároshoz volt beosztva. Leitner v.-ujvárosi kéményseprő pedig azt állítja, hogy az új kaszárnyák Várad-Ujvároshoz tartoznak. A kérdés eldöntése közelebb lesz; a város kiadta véleményezés végett a vitás ügyet a jogügyi szakbizottságnak.

* **Névváltoztatás.** Löwy József nagyvárad lakos a saját, valamint László, Ferencz, István és Klára kiskoru gyermekei vezetéknévét »Lakatos«-ra változtatta.

* **Ápolónői tanfolyam.** A magyar vöröskereszt-egylet hivatásszerű betegápolónők kiképzése céljából az 1900. év elején a tulajdonát képező Erzsébetkórházban új, hat havi tanfolyamot nyit. Az üresedésben levő 11 helyre pályázhatnak minden kifogástalan erkölcsű nő 20—40 életév között, a ki kellő minősítéssel bír és ezen életpályára szabad akarattal, erkölcsi jobb meggyőződésből lép. A folyamodványok akár közvetlenül, akár a főkegyesületek útján legkésőbb folyó évi december 15-ig terjesztendők be az egyleti igazgatóságához (Budapest IV. Kecskeméti-utca 5. sz.) és azokhoz becsatolandók; a) keresztlevél illetve anyakönyvi kivonat; b) ha az illető kiskoru, vagy férjezett, beleegyezése a férjnek, szülőknak vagy gyámnak; c) erkölcsi bizonyítvány; d) hiteles bizonyítvány arról, hogy magyarul beszélni, írni és olvasni tud és kellő felfogási képességgel bír; e) hatósági bizonyítvány a folyamodó családi viszonyairól és foglalkozásáról; f) egészségi és himlőtöltési bizonyítvány. A tanfolyam díjmentes és az abban résztvevők lekötölné magukat, hogy legalább öt évig maradnak az egyület szolgálatában. Közelebbi feltételek az igazgatóságnál tudhatók meg.

Ítélet a mócsai emberkinzók pörében.

Ma hozta meg ítéletét a komáromi királyi törvényszék a mócsai emberkinzók bünpörében. Európaszerte az egész művelt világ feszült érdeklődéssel és kíváncsisággal várta ezt az ítéletet. Tudni akarta mindenki, vajjon beigazolást nyer-e az a borzasztó vád, a melylyel művelt, intelligens embereket terheltek. És ime, a független bírák lelkiismeretét meggyőzték a tanúk, nem maradt egyetlen vád sem megdöntetlen, beigazolást nyert valamennyi.

Az ítélet lesújtó. Lesújtó, de megelégedést fog kelteni mindenütt. Elrettentő példát fog szolgálni azoknak a modern inkvizitoroknak, a

kik országszerte megselekedtek ugyanezt s megselekszik manapság is, de titokban, háborítatlanul, a nélkül, hogy bünhődne érte.

Lázás izgatottsággal várta egész Komárom-megye a mai napot. Azok, a kik csak távolról érdeklődtek eddig a szenzációs bünper iránt, ma a törvényszék elé siettek. Óriási emberáradat hullámzott a törvényszéki palota előtt. A folyosók telve voltak, a tárgyaló terem szorongásig megtelt.

Tizenegy óra előtt néhány perczel megkondukt a törvényszék harangja, a mely a terembe szólította a bírakat, védőket és közönséget.

Hanyat homlok rohant a közönség a terembe, a jegyeket ellenőrizni képtelenség volt. Az elnöknek több ízben kellett a közönséget rendre utasítani és csendet parancsolni. Végre megszűnt a zaj.

Halott halványan lépnek most a vádlottak a terembe, a meglátszott rajtuk, hogy félnek az ítélettől.

Az elnök a sorompó elé szólítja őket s néma csend áll be mikor elhangzik ajkán a szó:

Ő Felsőge a király nevében.

A komáromi királyi törvényszék Szabó Kálmán szolgabíróját öt rendbeli hivatalos hatalommal való visszaélés büntette, két rendbeli súlyos testi sértés büntette, egy rendbeli súlyos testi sértés vétségében,

Molnár Gedeon számvevőt két rendbeli súlyos testi sértés büntette és egy rendbeli súlyos testi sértés vétségében,

Göbel Lajos jegyzőt öt rendbeli hivatalos hatalommal való visszaélés büntetésében mint bűnségedet és egy rendbeli zsarolás vétségében és

Czunyi József bírót két rendbeli hivatalos hatalommal való visszaélés vétségében találta bűnsűnek s ezért

Szabó Kálmán szolgabíróját három évi börtönre, 60 forint pénzbüntetésre és öt évi hivatalvesztésre,

Molnár Gedeon számvevőt három és fél évi börtönre, 30 forint pénzbüntetésre és hivatalvesztésre,

Göbel Lajos jegyzőt egy évi fogházra és hivatalvesztésre,

Czunyi József bírót négy havi fogházra és hivatalvesztésre ítélte.

Ezenkívül egyetemlegesen kötelezi őket 699 frt 90 kr. felmerült költségeknek megfizetésére.

Az ítéletet hosszasan indokolta meg a királyi törvényszék. A spiritusszal való égetést és a felakasztást nem látta teljesen beigazolvá s ezért enyhébb büntetést mért a vádlottakra.

Szabó szolgabíró egész testében remegett az ítélet hallatára. Molnár és a jegyző is sápadt arcuzal hallgatták végig az ítéletet.

Az elnök kérdésére valamennyi kijelentette, hogy felelbe az ítélet ellen. A védők szintén bejelentették felelbezésüket, de felelbezett a királyi ügyész is, még pedig a vádlottak terhére.

A mig az ítélet jogerőssé válik, a vádlottak szabadlábban maradnak. Csak az esetben tartóztatják volna le őket, ha öt évi börtönbüntetést mért volna rájuk a törvényszék, vagy ha egyéb ok lenne a letartóztatásra.

Az ítélet hire villámgyorsan terjedt el a városban s a szélrőzsa minden irányában megvitte nyomban a hírt a táviró.

Igazságszolgáltatás.

A legazemberezett csendőrök. Jóképzű földművelő állott tegnap a törvényszék előtt, a ki nyilvános rágalmozással volt vádolva.

Régi dolog ami miatt a vádlottak padjára került Borsodi József bakonyi lakos. Még 1896. májusában történt, hogy Borsodi egy este elment iszogatni egyik ismerőséhez. A pálinka erősen fogyott s a két ember alaposan elázott. Éjfél körül járt az idő, amikor Borsodi haza felé indult. Énekelve ment hazafelé, azonban nem nagyon messze haladhatott, mert a cizkáló két csendőr a lármára figyelmes lett, oda ment Borsodihoz s csendre intette s mikor látták, hogy részeg, az éjjeli őrnöknek meghagyták, hogy kísérik a község házára.

Hanem Borsodi nem nyugodott ebbe bele, még jobban lármázott s méltatlankodásának ily szavakban adott kifejezést:

— Gazemberek vagytok, ép úgy gazemberek azok is, akik azt parancsolják, hogy engem bekísérjetek.

A csendőrök meghallván azt, hogy mit mondott róluk Borsodi, becsületsértés miatt feljelentést tettek.

Azóta huzódott ez ügy, mig végre tegnap tárgyalás alá kerülhetett.

A tárgyalásra két tanu volt beidézve, akik azt igazolták, hogy Borsodi ez alkalommal annyira részeg volt, hogy nem tudott arról hogy mit tesz. E két tanu vallomása alapján a törvényszék Borsodit az ellene emelt vád alól felmentette.

A kir. ügyész az ítélet ellen felelbezését jelentett be.

Verekedő szomszédok. Négyen ülnek egymás mellett a vádlottak padján Hamburger Leo, a felesége, Friedmann Bernát és Neumann Hermanné. Még egy ötödiknek is kellene ott ülni Neumann Hermannak, a ki azonban időközben meghalt.

Mindegyik fél vádlott is meg panaszos is. Egy házban laktak a Külvároson, azonban sehogyan sem tudtak megférni. Mindennapos volt a harc, mig végre egyszer összeverekedtek. A verekedésből Hamburger Leo véresen került ki, úgy, hogy hosszabb ideig feküdt s még most sincs egészen jól. Hanem Friedmann is szenvedett sérüléseket, ezek azonban könnyebb természetűek voltak. A két asszony pedig becsületsértés miatt lett vád alá helyezve. A tárgyalás a tegnapi egész napot igénybe vette s azon egy egész sereg tanu hallgattak ki, kiknek igazolása szerint a támadó Friedmann volt.

A törvényszék a perbeszéd meghallgatása után Hamburger Leot s a feleségét felmentette, mig Friedmann súlyos testi sértésért három havi fogházra, Neumannét becsületsértésért tíz forint pénzbüntetésre ítélte.

A nagyváradi kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: dr. Gedeon László.

2325 Nyegrucz János s. t. — Nyegrucz Tógyer.

2409 Koton Filimon — Pallady Viktor.

2594 Réthy Kálmán — Lévi Farkas.

2606 Lázár Aurél — Miheletz Teréz.

2683 Borbély György — Varga Mária.

2685 A soborsini takarékpénztár — Csukuricza Ignác s. t.

2773 Aggyólyi János — Gazdurár Mihály.

2278 Biharvármegye — Cséffa község telek-könyvi ügye.

2788 A cs. és kir. kat. kincstár — Arad város.

3144 Osztrák Magyar Bank — Baranyi Menyhért s. t.

Előadó: Czvek Kálmán.

2530 Dr. Babos János — Kovács Lajos s. t.
2595 Erdélyrészi magyar jelzálogbank — Sági Eszter.

2640 Fried Sámuel — Grünstein Mátyás.
2692 Deczky Gábor — Kiss Zsuzsanna.
2782 Szakál Virág — Deczky Gáborné.
2742 Viktória takarékpénztár — Mornailla József.

2749 Özv. Krecsun Onucz né — Bulzán Nyika.

2787 Rab Miklós — Nikodin Traján.
2858 Pocsai Mihály — Kovács Imre.

Előadó: Dr. Járosy Károly.

2417 Kis Tenerián — Kis Gyula.
2836 Friedmann Jakab — Czelte Ede.
2871 Friedmann Jakab — Czelte Ede.
3040 Vinter Károlyné — Tefler testvérek.
3063 Czukur László — Csáky János.
2785 Poll Pál — Steiner József.
2786 Zilahy Lajos — Steiner József.
2842 Junghaus Ethard — cégjegyzési ügye.
3078 Balázs Gusztáv — Klein Ignác.
3077 Balázs Gusztáv — Klein Ignác.
3071 Komár György — Farkas Lukács.
3126 Komár György — Farkas Lukács.
3127 Komár György — Farkas Lukács.

Előadó: dr. Imrik Péter.

2146 Dosa József — báró Simonyi Lajos.
2735 Muckenapt Antal s. t. — Béres István és neje.

3037 Gróf Almásy Ignác-féle hitbizomány peren kívüli ügye.

2919 Kugler Antal — Karakas s. t. cég.
2956 Boros Jenő — Deutsch Ede.
2957 Lager János — Kurländer és Ullmann-cég.

2983 Reich Vilmos s. t. — Fischer Márton s. t.

2993 Ifj. Ungár Mór — Gosztonyi Ferencz.
2998 Schwarcz Dávidné s. t. — Vranka József s. t.

3036 Rosenthal testvérek utódai — Schäffer Mórné.

Előadó: Dr. Marienescu Athanas.

2247 Tatai Lujza — Diószeghi Elek.
2259 Popi Dinka — Argyelán Sztoja.
2262 Megyeri Juliánna — Kelemen János.
2274 Simon Juliánna — Kelemen János.
2334 Duzsek István — Strei Eulalia.
2432 Tomsek Ferencz — Hollósy Otília.
2596 Kiss Géza — Berey Mária.
2973 Paul Péter — Kiss Juliánna.

TANUGY.

Az ifjuság tánc-tanítása.*

Irtá: Rechten Bauer Zsófia polg. leányisk. igazgató.

Szeptember hó vége felé vagy október elején tűnik fel egyszerre a járdán egy-egy ismeretlen alak, kit a társadalom semminemű kasztjába nem lehet hirtelen besorozni. Fényes czilinderje (melynek az a keskeny kis homályos csikja, mely a karima és a szalag közt huzódik végig, nem a mostani tulajdonos fején keletkezett) kifogástalanul kikefált fekete öltözete (mely valamikor valamely vőlegény dobogó szivét fedte) piros keztyűje és vadonat új fehér nyakkendője valóságos dzsentri kinézést adnak neki. Édes mosolya, mely ott lebeg folyton az ajkán és különösen a kis serdülő leánykák felé, még inkább az azokat kísérő mamákra irányul, lebegő járás, korrekt hajlongása (uram bocsá) női szabóra engednek következtetni, végül, ha véletlenül az arisztokratát jellemző kezet vesszük figyelembe, lehangoltan — kömivésre gondolunk.

Nos ki lehet ő, kinek megjelenésére hangsúlyosabban dobog a kis lány szive, derültebb lesz a mama mosolya (viszsa gondol ifjuságára) és durozsolóbb az apa hangja. Hát biz ő — a

* A Népevelési Közlöny legújabb számából.

tánczmester, ki az ifju esemeteket előkészíti arra a nagy harcra, melynek tere a parquette, fegyverei a báj és kecsesség ezer fogásai és jutalra — egy férj, vagy feleség.

Nem könnyű ez a harc, mutatja azt az élet. Nem is hozza meg mindig a fáradság jutalmát, sőt sokszor végzetes kimenetelű, de megnyugtathat a tudat, hogy az élet egyéb harcaiban sem mindig az viszi el a pálmát, a ki megérdemli.

Tény az, hogy megjelenik a tánczmester, megnépesül a tánczterem és szülők és rokonok szívzorongva lesik a haladást és jóleső megelégedéssel szemlélik, ha sikerül a pas quatre, a kreutz polka (mind csunya magyar nevek) és ha minél több ifju ur érdeklődik a kis bábé iránt.

Ez idáig helyes, a szülők nagy része követi a többséget, másik része hódol a divatnak és végül a hiúságnak is van egy kis beleszólása, midőn gyermekeinket a táncziskolába küldjük. Sajátságosnak csak az az egy mondható, hogy míg másféle iskolát ugyancsak megválogatunk, gonddal és körültekintéssel, sőt nagy áldozattal készítjük elő az ifjúságot, hogy jövőjének biztosítására a kellő erőt és készütséget megszerezze, a tánczitanításhoz sok minden marad figyelmen kívül, a minék káros következményei ugyancsak érezhetővé lesznek. Azzal kell első sorban tisztába jönnünk; kell-e a tánczitanítás és mennyiben tartozik az ebbe a lapba, mely a pedagógiának szolgálatában áll. Hogy szükséges a tánczitanítás, azt vitatni nem is lehet, mert amit évszázadok, sőt évezredek szokása szentesít, az ellen hiába küzdene egy újabb felfogás. Mig egyfelől a táncz kellemes testedző mozgás, szórakoztató mulatság, addig másfelől a zene behizelgő hangja mellett a táncz gyönyörének élvezetét a serdülő fiataloktól megvonni nem lenne igazságos. A tánczot tehát tanulni kell. De mikor, hol és ki tanítsa? E kérdésekre kívánok a következő sorokban felelni.

Minél fiatalabb a gyermek, annál hajlékonyabb a teste, annál fogékonyabb lelke, nem is resteli még ha esetleg a lépések nem úgy sikerülnek, a mint kellene, mert megéssik az iskolában is, hogy egy-egy hibát ejt, mit társai jókedvűen megmosolyognak. Tehát a 10—14 év volna az az időszak, a mikor a táncztanulás legalkalmasabb. De nem helyes, hogy a gyermekek este, az iskolából hazatérvén, a táncziskolába sietnek. Hiába fenyegetjük a kis nebulót, hogy nem visszük táncziskolába, ha nem tudja a leczkét, nem tud egész lelkével a magyarázatra hallgatni, ha tudja, hogy egy óra mulva tánczolni megy. Még az ozsonnát sem fogyasztja el nyugodtan, állva futkosva, iltózkodás közben kap be valamit, hogy csak el ne késsék. És ha tudjuk, mily kevésbé táplál ilyen hevenyében bevett uzsonna, nem fogunk csodálkozni, hogy a táncztanulás tartalma alatt a kis nebuló fogy. Ehhez persze még egyéb izgalmak is járulnak. Vajjon nem foglalta-e már le más azt a piros ruhás kis lányt, kinek nevét többször ejti ki a szükségesnél? vajjon teljes zenekar lesz-e már, vagy még mindig csak egy szál cigány stb. stb. Aztán a téli esteiken nem-e hozott már sok bajt a hazamenetel? Az aggodó anya ugyan nagyon vigyáz, hogy kis babája jól legyen felöltözve, hogy ki ne menjen ha fel van hevülve, de a metsző hideg szél mégis megtalálja az utat a kis csacska szájon át, melylyel élénken elmondja az uton az estélményeit és bizony sok áldozata volt már az esti téli tánczkolonoknak. Azért mert a felnőttek télen tartják unaloműző tánczestélyeiket, az még nem jogczim arra, hogy a tánczitanítás is télen és pedig arra, hogy a tánczitanítás a délutáni órákban, midőn szünet van az iskolában, de leginkább nyáron, mikor más elfoglaltsága nincs az ifju nemzedéknek. Azt vethetné ellen valaki, hogy akkor nagyon meleg van. Ez sokkal kevesebb hátrány, mint a mennyi a mostani rendszerből származik.

REGÉNY-CSARNOK.

Ötszázezer dollár jutalom.

Regény.

Írta: Fernand-Hue.

Franziából fordította — Ö.

Gyorsan lámpát ragadott, lesietett a hajó aljába s a hang után indulva megállott egy erősen bezárt ajtó előtt.

Kopogott rajta és kiáltott:

— Ki szólított?

Egy hang felelt:

— Én vagyok, uram; de siessen, mert mindjárt késő lesz.

— Nyissa hát ki az ajtót!

— Nem tudom, le vagyok lánczolva.

— Várjon kissé!

Elment s csakhamar visszatért egy feszítővassal; kifeszítette az ajtót; abban a pillanatban jéghideg víz lepte el a padlót.

— Gyorsan, uram, szabaditson meg bilincsimből, mert megfulek! A hajó mindjárt megtelik vízzel, mint egy rossz kosár!

Az ember, ki így beszélt, egy fiatal matróz volt. Lábai vasbilincsekkel voltak a padlóhoz erősítve. A behatolt már víz övigért a fülkében.

— Ezer ördög! Kiáltott, siessen hát!

— Mit tegyek?

— Zuzza szét a lakatot, mely a bilincset összetartja!

A feszítővas segélyével sikerült is ez neki, a matróz megszabadult lánczaitól. A fedélzetre sietett s ijedten kiáltott.

— Az Istenért, hiszen elmerülünk!

— Oh jaj!

— Hát a többiek?

— Elmenekültek!

— És ön?

— Elfeledtek, itt hagytak . . . a gazemberek!

— Most nincs időm sopánkodásra jobb esz ha teszünk valamit, mert nekem nincs kedvem vízbe fulni!

— De mit tegyünk?

— Nagyszerű! Hát egy csolnakot vízbe bocsátunk és bele ülünk! . . . Ha önek kedve van itt maradni, ám legyen! de én meg próbálkozom, az olyan bizonyos, mint hogy Aubert léter a nevem! De kicsoda ön tulajdonképen?

— Gérard Pál vagyok Franciaországból.

— Ej, bánom is én, akár micsoda náció!

Gyorsan munkára!

A matróz Gérard segélyével előkészített egy nagyobb csolnakot, konzerveket, kétszersültet, bort és egy hordó vizet tettek bele, térképeket és irányítót is vettek magukhoz.

— Nos, — Aubert — készen vagyunk, szálljunk be!

— És fiam?

— Hogyan hajósinasunk is lesz?

Gérard kabinjába sietett s karjaiban elhozta a még félig alvó gyermeket, tetette a csolnak aljában egy takaróra s mellé egy lörzacsokót helyezett.

Beszállottak s eltolták a csolnakot a hajó mellől. Aubert búcsút intett a roncsnak s vidáman látott az evezéshez.

— Hála Istennek! Megmenekültünk, kiáltott Gérard, fiát keblére ölelve!

— Még nem! — mormogá a matróz.

Majd hangosan szólt:

— Mily szomorú látvány egy ilyen szép hajó süllyedése!

Pár perc mulva megszűnt evezni, Roanoke-ra mutatva szólt.

— Ideje volt elmennünk!

A nagy fekete tömeg megingott, eleje hirtelen felemelkedett, de csak egy perczre, azután nagy zugással eltűnt a tenger mélyében, nem hagyva hátra mást, mint az egyre nagyobodó hullámköröket, melyek nagyot löktek a távozó csónakon.

II.

Egy lekéselt utas:

1865. szeptember 29-én, három nappal a leirt események előtt indult el New-York ki-

kötőjéből a Roanoke gőzhajó s befordult a szorosba, mely Long-Islandot State-Islandtól elválasztja.

A hajó csekély gőzzel haladt, széles keréklapátjai lassan szeltek a vizet, melyen egész flotta hadi- és kalózhajó hemzsegett; mivel ezen időben az északi és déli államok között folyó háboru a tetőpontját érte el.

A Roanoke egy nagy, ezerkétszáz tonnás póstahajó volt, a Brooklyni gyárban készült s egyike volt az Egyesült-Államok leggyorsabb hajóinak. Készítői az utasoknak New-Yorkból az Antilákra való szállítására szánták; de a háboru kitörése óta, félvén a déliek kalózhajóitól, Angliával való közlekedésre használták. Most épen harmadik útjára indult.

A hajó személyzete Longway kapitányból, négy tisztből, egy ácsból, egy gépészből és husz matrózból állott. Egy nagy szállítmány gyapoton kívül 77 utast szállított Liverpoolba.

A kalauz, a hagyományos kék zubbonyba öltözve a kapitány oldala mellett állott és kezével adott a kormányosnak és gépésznek jeleket a haladás irányára és gyorsaságára vonatkozólag.

— Szép időnk lesz, parancsnok ur, szólt a kapitányhoz.

— Igen, remélem, hogy baj nélkül átmehetünk az Oczeánon.

— Egy ily pompás hajóval, mint az öné, bizony nem nagy dolog.

(Folyt. köv.)

Közönség köre.

Köszönet nyilvánítás.

Enyhítőleg hatott fájdalomba borult szívünkre azon őszinte igaz részvét, mely kedves halottunk, *Sarkady Béla* végső tisztesség tétele alkalmából megnyilatkozott.

Fogadják ezen vigaszt nyújtó részvétükért főt. *Makkay József* igazgató ur, a nagyváradi kath. legény-egylet s ennek igazgatója, főtiszt. *Pálffy Béla* ur, továbbá a helybeli nyomdászok és a temetésen megjelent nagyközönség hálás köszönetünket.

Nagyvárad, 1899. november 16.

A gyászoló család.

Hajószerencsétlenség.

A hamburg-amerikai vonal *Fatria* nevű gőzösét, a mely New-Yorkból Hamburg felé tartott, tegnap a *Ceres* nevű orosz gőzhajó az Északi tengeren, 12 mértföldnyire a northkindi világitó hajótól, égve találta. Az orosz gőzös néhány csolnakot küldött az égő hajóhoz, a melyek a hajó utasait, körülbelül 150 embert, a *Ceres*-re vitték.

A megmentett utasokat a *Ceres* kevéssel éjjel előtt Doverbe hozta, a hol a *Lay Vita* vontatógőzörsre szállították át, a mely azután partra tette őket. Az utasok között 6 asszony és 20 gyermek volt. Ezeknek olyan gyorsan kellett menekülniök, hogy nagyobb részük csak ágytakarót kaphatott magára.

A *Daily Mail* szerint a *Fatria* utasait, a kik majdnem mind amerikaiak voltak, tegnap reggel 6 óra tájban a fedélzetre hívták, a hol tudomásukra adták, hogy a hajórakományban tűz ütött ki, a melyet lehetetlen eloltani. A kapitány jónak látta, hogy az utasokat a csolnakokra ültesse. Az utasok állítása szerint a legénység hősiességgel igyekezett a tüzet eloltani, de hasztalan volt minden fáradozás, mert a rakományban lévő lenmag olajtartalvánál fogva lehetetlenné tette az oltást.

Az asszonyokon és gyermekeken iszonyu rémület vett erőt, de a legénység higgadtsága

megnyugtatta őket. Hamarosan vízre bocsátották a csolnakokat és az utasok, a kiknek holmiját a tűz már nagyjából elpusztította, könnyű ruhában, részint a gőzhajó csolnakjaiba, részint a segítségükre jövő halászcsoznakokba szálltak. Azután odaérkezett a *Ceres* nevű orosz gőzös, a mely az összes utasokat fölvette.

Föl akarta venni a kapitányt és a legénységet is, ezek azonban inkább a hajón akartak maradni, a míg csak lehet, noha a veszedelem nagy volt és a hajó törzse roppant forró volt. Az utasok azt mondják, hogy a kapitány abban bizakodott, hogy a *Patriá*-val valahol partot érhet.

TA VIRATOK.

Személyi hir.

Bécs, nov. 16. Goluchowski gróf közös külügyminiszter ma reggel visszaérkezett Budapestről. (M. T. I.)

Az udvari ebéd.

Budapest, nov. 16. (Saját tud. táv.) A ma esti udvari ebéden a függetlenségi pártiak közül *Tóth* János és *Kubik* Béla voltak jelen. Kubiktól megkérdezte a Felség, hogy mióta képviselő és hogy milyen Borsodban a vetések eredménye, majd így szólt:

— Eddig csendes volt a parlament, most azonban komoly munka következik.

— Igen Felség! Csinálják is már Bécsben is, Pesten is, — felelte Kubik.

— Urak! El is várom — válaszolt a király, — hogy mindnyájan komolyan munkálkodni fognak.

— Ott leszünk Felség a munkánál — válaszoltak a jelenlevők.

A néppárt értekezlete.

Budapest, nov. 16. (Saj. tud. táv.) A néppárt értekezletén *Zichy* János grófot és *Szabó* Istvánt jelölte a delegációba. Az értekezlet után a párt tagjai *Zichy* Nándor gróf lakására mentek, hogy őt 70-ik születésnapja alkalmából üdvözzölgék.

Marosvásárhely a »hier« ellen.

Marosvásárhely, nov. 16. (Saját tud. táv.) A törvényhatósági közgyűlésen vita nélkül elfogadták *Bedőházy* függetlenségi pártelnök indítványát, hogy irjanak föl az országgyűléshez a kvóta eddigi arányának fenntartása mellett és a »Hier« jelentkezés ellen. A közgyűlés határozatát tudatni fogja a többi törvényhatóságokkal is átiratban.

A függetlenségi párt ülése.

Budapest, nov. 16. (Saj. tud. táv.) A függetlenségi 48-as párt *Kossuth* Ferencz pártelnök lakásán ülést tartott, melyen határozatilag kimondta, hogy a párt a legerélyesebben állást foglal a kvóta emelése ellen s elvárja tagjaitól, hogy köteleességüket ez irányban teljesíteni fogják.

Viszontlátásra a másvilágon.

Szarvas, nov. 16 (Saját tud. távirata.) *Delli* István gyógyszerész 12 éves árvája, *Mal-*

vina egy társaságban, mely a csillaghullást várva a világ végéről beszélgetett, — nevetve mondott jó éjszakát:

— Viszontlátásra a másvilágon!

Reggelre a kis leányt halva lelték. Halála valószínűleg öngyilkosság oka, amit még a rendőri boncolás fog felderíteni, mert a külérőszak minden nyoma hiányzik a halottan. A kis leányt atyja a halálos ágyon jegyezte el egyik gyakornokával.

Franciaország és Kína.

Páris, nov. 16. Kvang-Csau-Vanban meggyilkoltak két francia tisztet, amit azonban magában álló jelenségnek tekintenek. Courrejolles tengernagy magszállta a szomszéd falvakat. A Franciaországnak átengedendő terület határának megjelölése dolgában még folynak a tárgyalások. (M. T. I.)

Bismarck munkatársa.

Budapest, nov. 16. (Saj. tud. táv.) Lipcséből jelentik, hogy *Bismarck* kancellár publicisztikai munkatársa, *Busch* Móricz — meghalt.

Anglia külpolitikája.

London, nov. 16. Wyndham hadügyi államtitkár Doverben beszédet mondott, a melyben rámutatott a gyarmatok hűségére és azt mondta, hogy a gyarmatok ragaszkodása után Amerika barátsága, az, a mit különösen nagyra becsül. Ez a barátság nagyon benső és egyike lehet a modern történelem legjelentősebb és legnagyobb következményű epizódjainak. Amerika és Anglia barátsága nem von maga után ellenséges viszonyt valamely más nagyhatalommal. A német császár látogatásáról azt mondta Windham, hogy a legtapintatlanabb dolog volna, ha a látogatás magánjellegével, a melyet a császár, fönn akar tartani, visszaélnének. A császár látogatását még mint bizalmas látogatást is tapintatosnak és lovagiasnak kell tekinteni. Ez a lovagiasság legmelegebb elismerést érdemel. (Magy. Táv. Ir.)

A bolgár fölirati vita.

Szófia, nov. 16. A szobrány legutóbbi három ülésén, meglehetősen élénk hosszú vitá után a melynek folyamán a miniszterelnök, a belügyminiszter és a pénzügyminiszter a Ház helyeslése mellett beszédet mondtak a kormány külső és belső politikájáról és az ország pénzügyi helyzetéről, nagy többséggel elfogadta a bizottság felirati javaslatát. Ivancsov miniszterelnök beszédében kiemelte, hogy Bulgária valamennyi hatalmassággal, így Ausztria-Magyarországgal is jó viszonyban akar lenni, mert ettől függ a bolgár nép jóléte. (M. T. I.)

A spanyol zavarok.

Madrid, nov. 16. A szenátus mai ülésén Almenas interpellációt intézett a kormányhoz, amelyben szemére vetette a kormánynak, hogy a szeparatiztikus mozgalmat fölbiztatta és különösen heves vádakkal illette Duran volt minisztert.

Silvela miniszter tiltakozott ezek ellen a vádak ellen és pártját fogta Durannak.

Almenas rosszalást indítványoz. Tetuan herceg és Gullon szenátorok inopportunnak találják ezt az indítványt, de az utóbbi mégis megokoltak találja, mert szerinte Duran nem teljesítette köteleességét.

Silvela miniszterelnök újra felszólal Duran védelmére.

Gamozo hívei kijelentik, hogy nem vesznek részt a szavazásban, mert Duran magatartása mindenestre felvilágosítást kíván.

A szenátus erre valamennyi szavazattal egy ellenében elvetette Almenas indítványát. A szabadelvűiek nem szavaztak. (M. T. I.)

Tűzvész.

Bécs, november 16. Tegnap éjjel Penzingben tűz támadt, a mely a kábelgyár-részvénytársaság házának nagy részét elpusztította. Ez a társaság a pozsonyi kábelgyár-részvénytársaság bécsi fiókja. A kár 80,000 frt. A tűz temérdek papirkészletet, kábelborítékot, a kémiai laboratóriumot és igen értékes fizikai eszközöket pusztított el. A tűz keletkezésének okát még nem sikerült kideríteni. Valószínűleg valamelyik szolgának a vigyázatlansága okozta. A gyár a nagy kár ellenére is egész terjedelmében fogja folytatni üzemét. (M. T. I.)

KÖZGAZDASÁG.

Sertésvész Nagyszalontán. A sertésvész Nagyszalonta községben fellépett, miert is a községre a zárlatot elrendelték. Ez a körülmény érdekli Nagyvárad közönségét is, mivel a zárlat alá vett község forgalmi összeköttetésben van városunkkal. Az országos vásár ma és holnap lesz megtartva Nagyszalontán, a melyről a sertés felhajtást a hatóság kitiltotta.

A Gazdák Biztosító Szövetkezete megalakítása ügyében a Gazdasági Egyesületek Országgyűlésének múlt évi nagygyűlése által kiküldött végrehajtó bizottság *Zselénszki* Róbert gróf elnöklete alatt ülést tartott a Köztelken. A bizottság tekintettel arra, hogy a szövetkezet megalakulásához szükséges egy millió korona tőke már jegyzések útján biztosítva van s így a kormány részéről kilátásba helyezett 300,000 frtnyi adomány is esedékessé vált, elhatározta, hogy a szövetkezet alakuló közgyűlését november hó 30-ika és december hó 10-ike közötti időben tartja meg s illetve az ezen időszakon belül kijelölendő határnap kitűzésére három tagu bizottságot bizott meg, a melynek feladatául tette egyuttal a már lefolyt alapszabályokon még szükségessé váló változtatásokat fogantatosítani s azokat ily végleges formában az összes alapítványt és üzlet-részt jegyzőknek megküldeni. A kétségtelenül nagyszabásu alkotás egybehozása érdekében kiváló tevékenységet fejtettek ki a végrehajtó bizottság tagjai közül, különösen gróf *Széchenyi* Imre, gróf *Zselénszky* Róbert és *Miklós* Ödön, végrehajtó bizottsági tagok, a kik iránt a gazdaközönség első sorban van hálára lekötelve.

A végrehajtó bizottság a sikeres munka elvégzésével nemsokára leteszi a mandátumát s most már a gazdaközönségen a sor, hogy az új szövetkezetet támogatásában részesítse s illetve, hogy azt saját érdekében biztosításai feladásával nagygyá fejlessze.

Nagyvárad i hetivásár.

Forgalmi kimutatás 1899. évi november 14-ről. Tiszta buza körülbelül 1400 hltr, kétszeres buza 300 hltr, rozs 700 hltr, árpa 280 hltr, zab 360 hltr, tengeri 1800 hltr, burgonya 900 hltr. Lábás jószágok: Hizott sertés mintegy 150 drb, félhizott 200, sovány 170, süldő 280, malac: 400, hizott marha 18, jármás ökör 440, fejős tehén 310, borjú 290, bivaly 14, juh és kecske 240, ló 343.

Reich Jenő és Társa**Tőzsde jelentése.**

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, november 16.

Az irányzat csendes.

Osztrák hitel	— — — — —	368.80
Magyar hitel	— — — — —	372.75
Allamvasut	— — — — —	339.—
Rimamurányi	— — — — —	320.—
Magyar jelzálog	— — — — —	188.50
Salgótarjáni	— — — — —	341.—
Wagon-kölcsön	— — — — —	623.—

Határidők.

Budapest, november 16.

Gabona. Gyenge.

Buza októberre	— — — — —	—
Buza áprilisra	— — — — —	8.13
Uj tengeri	— — — — —	4.98
Rozs okt.	— — — — —	6.57
Zab okt.	— — — — —	5.13
Káposzta, repcze, aug.	— — — — —	—

Készáru 25,000 mm. változatlan.

Bécs, november 16.

Érték. Javult.

Osztr. hitel	— — — — —	369.—
Magyar hitel	— — — — —	373.25
Allamvasut	— — — — —	330.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. november 16-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	116.75
Magyar koronajárdék	— — — — —	95.30
Magyar vasuti kölcson aranyban 4 ¹⁰ / ₁₀₀	— — — — —	120.—
Magyar vasuti kölcson ezüstben 2 ¹⁰ / ₁₀₀	— — — — —	59.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	118.30
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — —	94.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	— — — — —	99.—
Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	— — — — —	94.50
Magyar nyeresémsorsjegy-kölcson	— — — — —	—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcson	— — — — —	158.—
Osztrák járadék papírban	— — — — —	99.60
Osztrák járadék ezüstben	— — — — —	99.25
Osztrák járadék aranyban	— — — — —	117.25
Osztrák korona járadék	— — — — —	99.75
Osztrák államsorsjegyek	— — — — —	135.40
Osztrák magyar bankrészevény	— — — — —	900.—
Magyar hitelbankrészevény	— — — — —	373.50
Osztrák hitelintézeti részevény	— — — — —	369.10
Párisi vista	— — — — —	330.25
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	— — — — —	9.57
Németbirodalmi márka	— — — — —	120.620
London vista	— — — — —	47.8
20 márkás arany	— — — — —	11.77

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.A társulat még rövid igeig marad
Nagyváradon.**HENRY CIRCUS**

Nagyváradon, a Nagy-piacz-téren.

Ma, pénteken, november hó 17-én este 8 órakor
utolsó-előtti**High-Life estély**

az intelligencia találkája

külön nagy

katonazene hangversenynyel,

a cs. kir. 37-ik gyalogezred zenekara által.

Szenzációs! III-ik fellépte Szenzációs!

4 NOISETTES 4világhírű biciklista családnak 3 férfi és 1
ifju hölgy.Ezen szám oly nagyszerű, hogy már magában
is megérné a belépi-díjat.HENRI igazgató fellépte kitűnően idomított
lovaival.

Fellépte az összes művész-csoportnak.

CAN CAN a törvényszék előtt. Nagyszerűen kiállított balett némajáték 2 részben
előadja az egész társulat. A jelmezek ujak, pá-
risi minták szerint vannak készítve nagyszerű
kiállítással.Helyárak: Zártszék 1—3-ik sorig szá-
mozva 1 frt. I. hely 80 kr., II. hely 50 kr., karzat
25 kr. Katonák őrmestertől lefelé és gyermekek
10 éven alul vasár- és ünnepnapok kivételével
fizetnek: Helyárak: Zártszéken 50 kr., II. hely
30 kr., karzat 20 kr.Részletes műsor 10 kr-ért este a jegyze-
dőknel kapható.

Jegyek előre válthatók Pauker Dánielnél

Holnap, szombaton, nagy előadás.

Vasárnap utolsó-előtti két vasárnapi előadás,
délután 4 órakor és este 8 órakor.

Számos látogatásért eső

mély tisztelettel:

Henry,
tulajdonos és igazgató

Biharvármegye élesdi járás főszolgabírójától.

Pályázati hirdetmény.A nyugdíjazás folytán üresedésbe jött
brátkai körjegyzői állásra, a mely körjegyzőség-
hez Brátka, Dámos, Bánlaka és Loró-Ponor-
Remecz községek tartoznak, pályázatot hir-
detek s felhívom a pályázni szándékozókat,
miszerint elméleti és gyakorlati minősítésüket,
valamint eddigi alkalmaztatásukat és erkölcsi
előéletüket igazoló okmányokkal felszerelt pá-
lyázati kérvényüket hozzám legkésőbb **folyó
évi december hó 17. napjáig** annyival
is inkább adják be, mivel a később beérkező
kérvényeket figyelembe venni nem fogom.

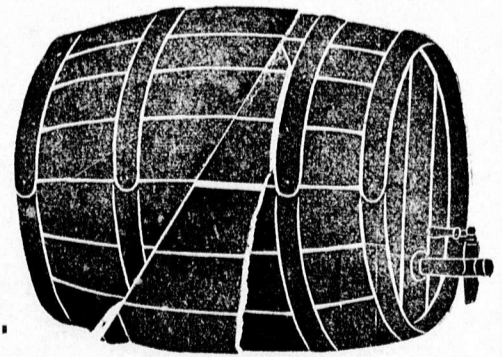
Ezen állás javadalmazása következő:

Kézpénz fizetés	510 frt
Kézbetési díj	80 »
Irodai átalány	60 »
Két irnok tartásért	480 »

Brátkán a körjegyzőség székhelyén szabad-
lakás és 800 □ öl konyhakert.Dámoson 6 hold 800 □ öl szántó és
kaszáló.Bánlakán 8 hold 800 □ öl kaszáló és
legelő.Loró-Ponor-Remeczen 3 hold 1200 □ öl
kaszáló és 17 hold legelő haszon élvezete.Továbbá 85 régi öl tüzi hasábfá a köz-
ségekől, a körjegyzői iroda és anyakönyvi he-
lyiség fűtésére, a körjegyzői lakhoz szállítva.Végül 100 frt anyakönyvvezetői tisztelet-
díj és a magánmunkálatokért járó díjak.A választás folyó évi december hó 19-én
d. e. 10 órakor fog Brátkán a körjegyzői iro-
dánál megtartani.Pályázóktól a román nyelv szóbbeli bi-
rása feltétlenül megkívántatik.Kelt Eledsen, 1899. évi november hó 11-én
a járási szolgabírói hivatalnál**Bérczy Imre,**
főszolgabíró.Legtisztább
Legjobb
Legolcsóbb**BOROK**Magyar
Hamisítatlan
Hegyi**CZEGLÉDY SÁNDORNÁL**

„Zöldfa“-szálloda, Nagyvárad,

Kényelmes szobák, modern étterem, kávéház.

56 literen felül adónélkül.

➡ **Olcsó árak!** ➡

56 literen felül adónélkül.

ÁR J E G Y Z É K:

Saját termésű hegyi ujbór literje kicsinyben	— frt 36 kr.	nagyban	— frt 32 kr.
1885. Nagyváradai fehér	— frt 40 kr.	”	— frt 36 kr.
1886. Érmelléki fehér	— frt 50 kr.	”	— frt 46 kr.
1886. Erdélyi fehér	— frt 40 kr.	”	— frt 32 kr.
1885. Ménesi veres	— frt 60 kr.	7/10 palack	— frt 50 kr.
1886. Sashegyi veres	— frt 50 kr.	—	— frt 40 kr.
1885. Diószegi bakkr	1 frt — kr.	—	— frt 80 kr.
1886. Erdélyi rizling	1 frt — kr.	—	— frt 80 kr.
1880. Szomorodni	2 frt — kr.	—	— 50 kr.

Lakodalmak alkalmával

és azonkívül

bankettek és társasbédék,a legfényesebb kiállításban ugy a „Zöldfa“-szál-
lodában, mint magánlakásokon jutányos árban
elvéllaltatnak.

Állandó előfizetők étkezésre elfogadtatnak.

➡ **Két éves, gyökeres legfinomabb különféle faju szőlővesszők** kaphatók